Sándorfalvi falunapok

● Munkatársunktól

Szombaton és vasárnap falunapokra várják az érdeklődőket Sándorfalván. Ma délelőtt a „Falunapi Kupa" kispályás labdarúgótornával kezdődik a kétnapos rendezvény. A meccsek után a dr. Bod Árpád utcában motorkerékpáros és autós ügyességi versenyen vehetnek részt a technikai sportok szerelmesei. Délután kisbírók feldíszített lovaskocsikkal járják körbe a települést vendégeket „toborozva". A mai programot tábortűz és Kozmix-diszkó zárja. A vasárnapi szentmise után ünnepi ülést tart a sándorfalvi képviselőtestület. Az Arany János iskola udvarán felállított színpadon lesz gyermekműsor, operett, néptánc és komolyzene egyaránt. Többek között fellépnek a sándorfalvi és a kisteleki művészeti iskola növendékei, a Szegedi Nemzeti Színház művészei, a helyi Budai Sándor Citerazenekar, de Erdélyből is érkeznek néptáncosok. Délután a fiatalok körében igen kedvelt két együttes, az Unisex és a Bon-Bon is ellátogat Sándorfalvára.

A tegnapi lapszámunk Kitekintő oldalán sajnos tévesen jelent meg a képaláírásban a sándorfalvi falunapok szervezőinek neve. A képen balról jobbra Király Györgyné, Pataki Zsuzsanna és Sebők Zoltán látható. Darázs Sándor polgármestertől a vasárnapi ünnepi testületi ülésen Fischerné Nagy Katalin is átveheti a „Közszolgálatért" járó kitüntetést.

Építők ünnepe

● DM-információ

Építők napi ünnepségnek ad otthont ma, szombaton Szegeden, a Vedres István építőipari szakközépiskola. Az építész szakma képviselői a délelőtt 10 órakor kezdődő megnyitót követően megtekinthetik az Építőipari mesterdíj fotókiállítást, és azt a bemutatót, amely régi korok dokumentumaival idézi fel a magyar építőművészet múltját. A házigazdák – a Vedres szakközépiskola mellett a Csongrád megyében építészettel foglalkozó egyesületek és kamarák – juniálishoz illő hangulatot is ígérnek a vendégeknek. Ebéd után vidám zeneszó mellett vitathatják meg az építési beruházók, tervezők és kivitelezők szakmájuk legfontosabb aktuális kérdéseit.

Hamisítatlan Tisza-parti miliő

A Tisza árterében üzemeltetett szórakozóhelyek nem igazán mondhatják magukat szerencsésnek, hiszen egy éven belül kétszer lépett ki medréből a folyó. Tavaly novemberben három hétig, míg március 8-tól 82 napig volt vendég a víz az ártéri szegedi szórakozóhelyeken. Tavaly nyáron pedig már pakoltak a vendéglátósok, amikor kiderült, hogy továbbra is üzemelhetnek.

– Novemberben 60 köbméter homokot raktunk zsákba, hogy felkészüljünk az idei zöldárra. Aztán még hozattam 100 köbmétert, de hiába, mert elöntött bennünket az ár, s 817 centiméterrel tetőzött a Tisza – fogadott bennünket Kiss Tibor, az Öreg Kőrössy Halászkert csárdagazdája, s meg is mutatta, hogy az ablakban lévő virágtartó fölött hömpölygött a víz be az ablakon.

● *Hogyan sikerült megmenteni az értékeket?*

– Az ártéri vendéglátós már tudja a mentés csínját-bínját. Mi a hűtőket és az elektromos berendezéseket a padlásra és kőművesállványra pakoltuk. A bútorokat elszállíttottuk. Az ablakokat leszereltük. S éjjel-nappal őrködtünk.

● *Akkor nem sok kára származott...*

– Azt azért nem mondhatnám. Hiszen a víz az nagy úr, s vele szemben nincs akadály. Ezért aztán eléggé a zsebbe kellett nyúlnom, hogy május 31-én ki tudjunk nyitni.

● *Mennyi idő kellett ahhoz, hogy vendégfogadásra képes legyen az üzlet?*

– Két hétig éjjel-nappal dolgoztunk. Elsősorban a lerakódott iszapréteget, szemetet, hordalékot kellett eltakarítanunk. A festőknek is rengeteg dolguk akadt. A fertőtlenítőszerekből is nagyon sok kellett. Ha szét néz, láthatja, hogy mostmár megújulva, megszépülve – új kerti bútorokkal és korszerű játszótérrel –, bővebb ételkínálattal várjuk az 1930-as évek elején épült Öreg Kőrössyben a vendégeket.

● *Nem unta meg az egyoldalú harcot a vízzel?*

– Eszembe nem jutott. A kárunk elenyésző a vendégeihez képest, akik három hónapig nem tudtak ebben a hamisítatlan Tisza-parti miliőben szórakozni.

S. J.

Árvíz után: kinyitottak, várják a vendégeket. *(Fotó: Gyenes Kálmán)*

● Darvasi László első regénye

A mutatványos titka

Öt könnymutatványos járja időn kívül helyezve Kelet- és Közép-Európa vidékeit egy olyan században, amikor szinte meg sem szűnik a harci forrongás és a szenvedés. A mutatványosokat övező és bennük rejlő titok keresése közben különböző kultúrájú emberekről derül ki, hogy történeteik mélyén ugyanaz az emberség van. Darvasi László első regénye, „A könnymutatványosok legendája" (Jelenkor kiadó) az idei könyvhét egyik legkeresettebb hazai művének ígérkezik

Darvasi László: „Meg lehet mutatni, de nem lehet megfejteni" *(Fotó: Schmidt Andrea)*

● *Történelmi korban játszódó regényt írtál; volt ezzel történeti mondanivalód is?*

– Ha az író a történelem menetébe helyezi cselekményét, szólnia magáról a történelemről is. Ilyen módon van történelmi mondanivalóm, és ez nagyon egyszerűen, szinte demagóg módon úgy fogalmazható meg, hogy „Dunának, Oltnak egy a hangja". A könny, a sírás, a szomorúság közös. Mészöly Miklós egy nagy elbeszéléskötetének címében azt mondja, „Volt egyszer egy Közép-Európa". Ez a regény is egy Közép-Európa-vágyat fejez ki, egy olyan térség iránt, amelyben az embereknek közös történetei vannak.

● *Törekedtél-e arra, hogy történeteidben jellemző nemzeti figurákat alkoss?*

– Annyira, amennyire írói empátiából és tárgyi felkészültségemből kitelt. Egymásról ugyanis rendszerint csak sztereotípiákat tudunk; a magyar elmondja, hogy milyen a szerb: vad, szenvedélyes, párnája alatt fegyver van; a zsidót fukarnak, körmönfontnak és ravaszkodónak látja, és így tovább. Számomra viszont a nációk saját legendái, meséi, jellemző történetei voltak fontosak. És ha ezeket kezdjük olvasni, akkor voltaképpen ugyanoda lyukadunk ki, ahová a regény is: az emberhez, amely nyüzsgő és törekvő, amely hol szeretetreméltó, hol ellenséges, de a világban mindig egyedül áll Isten tekintete előtt, és teljesen mindegy, hogy zsidó, magyar vagy szerb.

● *Ha jól értem, az álamalkotó nemzeti ideológiákat a nemzeti önkép legendáriumával helyettesítetted.*

– Mert így közelebb kerültem az emberekhez. A nemzeti ideológiák már megtették a maguk történelmi szerepét, és kiderült, hogy nem lehet hozzájuk foggal-körömmel ragaszkodni. A történeteit azonban minden nemzet őrzi.

● *Emlékszem, egy intejúban egyszer azt mondtad: nincs kiválasztottan vad kor, minden századot saját szülöttjei tartják a legnehezebbnek. Márpedig regényedhez most Magyarország történetének egyik olyan századát választottad ki, amelyben különösen sok szenvedés volt.*

– Ösztönösen választottam, s valószínűleg azért, mert ami a 17. században Magyarországon és Európában történt, annak párhuzamai vannak a huszadik századdal. Van ugye a harminc éves háború, amelyben Európa egynegyede elpusztul, aztán Ukrajnában kitör egy hatalmas kozáklázadás, amelyben lengyeleket és zsidókat úgy mészárolnak le, hogy falvak néptelenednek el. Azután ott van a budai ostrom és a sorozatos felszabadító háborúk az iszlám ellen. Az ostrom idején a zsidó negyedben olyan jelenetek játszódnak le, amelyek tökéletesen párhuzamba állíthatók a 20. századi pogromokkal. Tele van olyan történetekkel ez a század, amelyek a szabadság kérdése révén – felszabadulások, kiszabadulások – párhuzamba hozhatóak a mai világgal.

● *Fontosak-e a regényben a kultúrkörök határai, vagy a „könnymutatványosok titka" nem ismer ilyen határokat sem?*

– Ezek a határok megvannak ugyan, de Egymás mellé illesztettem e kultúrköröket, és kiderült, hogy mindenütt lehetséges a kapcsolat. Nem véletlen, hogy a könnymutatványosok másmás nációba tartoznak, s mégis mind mutatványosok. A regényben ugyanis már valamikor Buda elfoglalásának idején, 1541-ben öt figura járja az országokat, akik az idő múlását nem érzik, és könnyeikkel mutatványoskodnak. Ahogy halad az idő az egyszerű emberek itt is, ott is kutatni kezdenek utánuk: kik ezek, s miféle titkot hordoznak. Egy nagyszabású mutatvány részesei mind. A végén aztán valami módon kiderül, hogy kik a mutatványosok, de a titok közben megmarad. Nekem nemcsak az volt a fontos, hogy bizonyos kultúrkörök hogyan használhatóak fel íróilag, hanem az is, hogy a mindannyiunk élete alapjában munkálkodó titkot hogyan tudom egy pillanatra megemelni és láthatóvá tenni. Persze úgy, hogy nem fejtem meg. Az irodalomban van ilyen: meg lehet mutatni, de nem lehet megfejteni. Nem lehet szétszedni és összerakni. Csak megmutatni. A másik lehetőség már az, hogy nincs titok, csak kimondhatatlan van. A hívő ember azt gondolja, hogy igazából nincs titok, vagyis alapvető titok nincsen. Mindennek oka, magyarázata és célja az Isten.

● *A regényben sok történetet kellett összefognod. Hogyan látod: ezek összetartják, vagy szétfeszítik inkább?*

– A könyv nem szokványos szerkezetű, de szabályos regény. Azért nem rövid prózák gyűjteménye, mert mindennek megvan a maga helye, minden egymásba illik, a legvégén kiderül, hogy el vannak varva a szálak, és semmi, egyetlen történetdarabka sem lóg a levegőben. Ugyanakkor széttart minden, úgy tűnik, mintha szétesne, ezt a cserép-érzést mindenütt érezni. Csakhogy az ideákban, a szomorúság mélyén és a képzeletben van valamiféle egész, és ez az a titok, amiről már beszéltünk. Mondok két meglepő dolgot: a regény szerkezetileg hasonlít Mario Vargas Llosa: Háború a világ végén című regényéhez, amely hasonló módon kis történetekből építkezik, és hasonlít a posztmodern eljárású Twin Peakshez is.

● *Nyelvezete nem sokban különbözik a rövidprózádtól...*

– Mert nem választottam külön nyelvet. Inkább a nyelv választott engem. Azon a nyelven írtam, amelyen a legjobban tudok írni.

● *Van-e személyes ismerősöd a regényben?*

– Igen: Balaszentmiklós. A föld. Egy boszorkány él ott, aki szélkiáltó madárrá is tud változni.

Panek Sándor

Szegedi szerzők

● Munkatársunktól

Az idei ünnepi könyvhét idejére az alábbi szegedi szerzők könyve jelent meg:

Darvasi László: A könnymutatványosok legendája; *Podmaniczky Szilárd:* Képlapok a barlangszájból; *Baka István:* Az idő térképjelei; *Pászka Imre:* A román hivatáselit; *Fried István:* Árnyak közt múlandó árny (Tanulmányok Baka István lírájáról); *Csejtei Dezső:* Észak és délszak; *Farkas Csaba:* Úszóházi hírek; *Apró Ferenc:* Szegedi képeslapok – a képeslapok Szegedje; Ikológia és műértelmezés 1–8 (alapító főszerkesztő: *Pál József,* sorozatszerkesztők: *Fabiny Tibor, Szőnyi György Endre); Péter László:* Móra világa; *Fári Irén, Fejérné Pintér Vera:* Reizner János élete és munkássága; *Ruszoly József:* A város és polgára; *Lengyel András:* „Közkatonái a tollnak..." (Vázlatok Szeged sajtótörténetéhez); *Horváth Dezső:* „Mivé lettél, csángómagyar?; *Szepesi Attila:* Piros tojás tapsifül; *Monostori László:* A szegedi könyvkereskedés és könyvterjesztés története (1935–1998); „Szegedtől – Szegedig" antológia 1999; *Domokos Tamás:* Robbanás az Alkonyatban; *Polner Zoltán:* Száz beszélgetés; *Tamasi Mihály:* A polgárosodás régen és most; *Tarnai László:* Túlharsogja csöndem; *Hencz Péter:* Gróf Klebelsberg Kuno; *Veszelka Attila:* Kettőskereszt; Kócsóné *Dékány Piroska:* A vén eperfa árnyékában; Börtönkronológia – a Csillag börtön története (szerkesztő: *Oláh Miklós); Vojtilla Gyula:* A középkori India története; *Kátó Sándor:* Porond.

Dedikáció

● Munkatársunktól

Az ünnepi könyvhét alkalmából ma 10 órától a Dugonics téren a Molnár Dixieland koncertje mellett szegedi írók, költők dedikálják az elmúlt évben megjelent könyveiket: Apró Ferenc, Bátyai Gitta, Csizmazia György, Demcsák Katalin, Domokos Tamás, Döbör András, Feleky Gábor, Horváth Dezső, Jancsák Csaba, Kikli Tivadar, Kiss Attila, Péter László, P. Bodzsár Erzsébet, Pintér Tibor, Polner Zoltán, Szabó Bogár Erzsébet, Szőnyi György Endre, Tandi Lajos, Tarnai László, Tomka Beáta, Tóth Béla, Újfalusi Németh Jenő, Vojtilla Gyula.

Fried István, Baka István lírájáról

Árnyak közt mulandó árny címmel a Tiszatáj Könyvek sorozatban jelent meg a nemrégiben Herder-díjjal kitüntetett Fried István irodalomtörténésznek, a JATE Összehasonlító Irodalomtörténeti Tanszék vezetőjének Baka István lírájáról szóló tanulmánykötete.

„Fried István Bakáról szóló írásainak fő érdeme, hogy a művet nemcsak elemzi, hanem mindig nagyobb kultúrtörténeti, irodalomtörténeti, motívumtörténeti összefüggésbe helyezi. Érezhető: tárgyát szereti, becsüli, olvasójával ezt szeretné megosztani, a versolvasás és a fölfedezés örömét." – olvashatjuk Ilia Mihály ajánlását a kötet hátsó borítóján.

Amikor nemrégiben interjút készítettem Fried professzorral, a néhány éve elhunyt szegedi költőről a következőket nyilatkozta: – Baka Istvánt egy aspiránsom mutatta be nekem, utána hét éven át igen felületes kapcsolatunk volt, amikor egyik kedves kolléganőm közvetítette azt a szándékát, hogy szívesen tartana a tanszékünkön műfordítói szemináriumokat. Nem tudtam akkor, hogy ezt a szemináriumot a kórházba vonulás fogja követni. Fél év alatt rendkívül szoros munkakapcsolat alakult ki közöttünk. Ideadta a köteteit. Őszintén bevallom, akkor nem voltam elragadtatva azoktól a verseitől, amelyeket már ismertem. Tudtam, hogy ott él benne a jó költő lehetősége, de nem éreztem, hogy a magyar lírában kiemelkedőt produkálna. Inkább a nyugatos, klasszikus modernség felújított változatának gondoltam a líráját. Utóbb derült ki: nem tudtam, hogy a Farkasok órája című kötetében már átértékelte ezt a fajta – egyesek által Nagy Lászlóinak, Kormos Istvánnak, másrészről nyugatosnak tekintett – líraelképzelést. Korábbi vonzalmait felerősítve elindult az utómodernség irányába, a kései Kosztolányi, a kései József Attila és a kései Szabó Lőrinc által meghonosított dialogikus verstípus intertextuálisan rendkívül telített változata felé. A Farkasok órája volt az első kötete, amely meggyőzött arról, hogy költészete kiemelkedő jelentőségű értéke a magyar lírának. Ezt a meggyőződésemet a halál szorításában kiadott verseskötetei, korábbi prózája, színdarabkísérletei csak erősítették. Két kórházi kezelése közötti rövid időben megállapodtam vele, hogy a szomszédos országok lírájába is kitekintünk. Elsőként egy szlovén költő, Kajetan KoviË két versét produkáltam neki nyersfordításban, feltüntetve a verselésbeli sajátosságokat. Elküldtem mellé a szlovén eredetit is. Baka – aki orosz szakosként ószlávot is tanult –, örömmel mondta, hogy számos szlovén szót felismert benne. Egészen bravúrosan lefordította ezt a két nem könnyű Kajetan KoviË-verset. Akkor jöttem rá, hogy ott a helye a szláv-osztrák-magyar utómodernségben, mert azt úgy tudja, mint kevesen a kortárs lírában. Külön érdekesség, hogyan volt képes reagálni az orosz szimbolistákra, illetve akmeistákra. Egyfelől a Brjuszov, Belij képviselte ezoterikusabb lírára, másfelől a különböző nemzeti kulturális irodalmi kódokat átíró Mandelstam lírájára. Nem kevésbé Ahmatova és Cvetajeva költészetére reagált a Sztyepan Pehotnij testamentuma című kötetében, miközben mindvégig megtartotta érdeklődését a klasszikus modernség iránt, amit az utómodernség felől átírt. Így alkotott olyat, amely legjobb darabjaiban a kelet-közép-európai régió egészének értéke.

H. Zs.